

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 kwietnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

I Oddział w Ł. stwierdził, że S. O. jako pracownik u płatnika składek (...) P. B. nie podlega ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od 24 września 2015 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że w okresie od 31 grudnia 1998 r. do 1 stycznia 2013 r. oraz w dniu 16 grudnia 2014 r. S. O. był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, natomiast w okresie od 4 kwietnia 2014 r. do 5 maja 2014 r. był zgłoszony wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego przez Powiatowy Urząd Pracy w Ł. – jako osoba bezrobotna niepobierająca zasiłku dla bezrobotnych. Od 24 września 2015 r. S. O. został zgłoszony przez płatnika składek: (...) P. B. do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu wykonywania umowy o pracę w wymiarze pełnego etatu. Zgłoszenia do w/w ubezpieczeń dokonano w dniu 6 października 2015 r. – tj. z uchybieniem ustawowego terminu 7 dni.

Od 26 października 2015 r. (tj. po upływie 32 dni od wskazanego w ogłoszeniu dnia zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych) ubezpieczony stał się niezdolny do pracy z powodu choroby.

W dniu 2 grudnia 2015 r. do ZUS zostało złożone zwolnienie lekarskie ubezpieczonego i tym samym wystąpiono z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego za okres od 28 listopada 2015 r. do 10 grudnia 2015 r. Następnie wystąpiono z kolejnymi roszczeniami o wypłatę zasiłku chorobowego:

- w dniu 22 grudnia 2015 r. – za okres od 11 grudnia 2015 r. do 23 grudnia 2015 r.,
- w dniu 30 grudnia 2015 r. – za okres od 24 grudnia 2015 r. do 7 stycznia 2016 r.,
- w dniu 15 stycznia 2016 r. – za okres od 8 stycznia 2016 r. do 25 stycznia 2016 r.,
- w dniu 29 stycznia 2016 r. – za okres od 26 stycznia 2016 r. do 15 lutego 2016 r.,
- w dniu 18 lutego 2016 r. – za okres od 16 lutego 2016 r. do 7 marca 2016 r.,
- w dniu 14 marca 2016 r. – za okres od 8 marca 2016 r. do 31 marca 2016 r.,
- w dniu 4 kwietnia 2016 r. – za okres od 1 kwietnia 2016 r. do 17 kwietnia 2016 r.

Zdaniem organu rentowego dokumentacja zgromadzona w toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego oraz złożone wyjaśnienia nie potwierdzają, aby S. O. wykonywał obowiązki pracownicze. Zarówno podczas czynności kontrolnych jak w toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego nie zostały przedłożone żadne konkretne dowody potwierdzające rzeczywiste wykonywanie pracy przez S. O. na stanowisku przedstawiciela handlowego. Przedłożone bowiem dokumenty m.in. kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie, orzeczenie lekarskie z 24 września 2015 r., umowa o pracę na czas nieokreślony w rzeczywistości nie stanowią dowodów wykonywania pracy przez S. O., a jedynie są potwierdzeniem ich formalnego sporządzenia. Wątpliwości organu rentowego w przedmiotowej sprawie budzi potrzeba stworzenia w firmie nieistniejącego wcześniej stanowiska przedstawiciela handlowego i zatrudnienia w tym charakterze, w pełnym wymiarze czasu pracy, od razu na czas nieokreślony S. O., a następnie niezatrudnienie w czasie jego długiej nieobecności w pracy z powodu choroby nikogo w zastępstwie. Powyższe, zdaniem organu rentowego świadczy bowiem o braku rzeczywistej potrzeby zatrudnienia ubezpieczonego na wskazanym stanowisku oraz o braku realnego i wymiernego zapotrzebowania płatnika na jego pracę.

Również ustalenie miesięcznego wynagrodzenia S. O. w wysokości 5000 zł (tj. w wysokości znacznie wyższej od wynagrodzeń pozostałych pracowników zatrudnionych w firmie), nie znajduje w kontekście prowadzenia działalności

żadnego uzasadnienia gospodarczego, co oznacza, że płatnik miał świadomość, że zawierana umowa o pracę nie będzie go obowiązywać, a jego ewentualne zobowiązania z tytułu składek będą krótkotrwałe.

Zdaniem organu rentowego działanie polegające na zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych ubezpieczonego nie posiadającego aktualnie tytułu do ubezpieczeń podjęto nie w związku z faktycznym świadczeniem pracy na podstawie umowy o pracę, a jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych w razie choroby. Zatem na podstawie art. 83 §1 kc w związku z art. 300 kp należy stwierdzić, że umowa o pracę zawarta między S. O. a płatnikiem składek, jako zawarta dla pozorów, jest nieważna, a zatem S. O. z tytułu zawartej umowy o pracę nie podlega ubezpieczeniom społecznym od dnia 24 września 2015 r.

/decyzja – k. 75 – 79, k. 82 – 86 akt ZUS/

W dniu 16 maja 2016 r. S. O. reprezentowany przez adwokata zaskarżył decyzję w całości i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że ubezpieczony jako pracownik u płatnika składek P. B. (...) od 24 września 2015 r. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Zaskarżonej decyzji zarzucił dowolną ocenę materiału dowodowego oraz braki w materiale dowodowym prowadzące do błędów w ustaleniach faktycznych polegających na nieprawidłowym przyjęciu, iż ubezpieczony nie wykonywał obowiązków pracowniczych, a umowa o pracę miała charakter pozorny. Wniósł także o zasądzenie od organu rentowego zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

/odwołanie – k. 2 – 7/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 12 – 13/

Na rozprawie w dniu 7 kwietnia 2017 roku płatnik – P. B. przyłączył się do odwołania.

/protokół rozprawy – k. 57/

Na rozprawie z dnia 19 maja 2017 r. – bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku w niniejszej sprawie – pełnomocnik odwołującego poparł odwołanie, natomiast pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych określając wartość przedmiotu sporu na kwotę 19.400 zł.

/protokół rozprawy z dnia 19 maja 2017 r. – 00:35:30 – 00:42:23 – płyta CD – k. 141/

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Odwołujący się S. O., urodzony (...), legitymuje się wykształceniem średnim technicznym.

/niesporne, kwestionariusz osobowy – k. 40 akt ZUS/

Przed zawarciem umowy o pracę z zainteresowanym wnioskodawca prowadził własną działalność gospodarczą pod nazwą Handel (...) od 30 stycznia 1993 r. do 17 grudnia 2014 r. tj. do dnia zawieszenia tej działalności. Ubezpieczony zawiesił działalność gospodarczą z uwagi na stan zdrowia.

/wypis z (...) k. 8, zeznania wnioskodawcy – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:13:52 – 00:25:55 – płyta CD – k. 141, zeznania świadka J. B. – k. 57, zeznania T. G. – k. 57 - 58/

W okresie od 31 grudnia 1998 r. do 1 stycznia 2013 r. oraz w dniu 16 grudnia 2014 r. ubezpieczony był zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą,

natomiast w okresie od 4 kwietnia 2014 r. do 5 maja 2014 r. wnioskodawca był zgłoszony wyłącznie do obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego przez Powiatowy Urząd Pracy w Ł. – jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku.

/okoliczność bezsporna/

P. B. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) P. B. od 6 kwietnia 1999 r. Przedmiotem działalności jest m.in. zbieranie odpadów innych niż niebezpieczne.

/wypis z (...) k. 45 akt ZUS/

W dniu 24 września 2015 r. odwołujący się S. O. zawarł z P. B. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) P. B. umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony od 24 września 2015 r. Wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku przedstawiciel handlowy z wynagrodzeniem 5.000 złotych brutto. Ubezpieczony miał wykonywać pracę w siedzibie firmy przy ul. (...) w Z..

/umowa o pracę – k. 71 akt ZUS/

Ubezpieczony znał P. B. przed podjęciem pracy u płatnika składek. Wnioskodawca jako prowadzący działalność gospodarczą był klientem P. B..

/zeznania wnioskodawcy – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:13:52 – 00:25:55 – płyta CD – k. 141/

W dacie zatrudnienia u płatnika składek wnioskodawca przedłożył aktualne zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku przedstawiciela handlowego z dnia 24 września 2015 r.

/zaświadczenie lekarskie – k. 39 akt ZUS/

W dniach 24 i 25 września 2015 r. ubezpieczony przeszedł wstępne szkolenie BHP.

/karta szkolenia wstępnego BHP – k. 34 akt ZUS/

Płatnik składek dokonał zgłoszenia ubezpieczonego do ubezpieczeń społecznych w dniu 6 października 2015 r. – tj. z uchybieniem ustawowego terminu 7 dni.

/okoliczność bezsporna/

Pracodawca utworzył dokumentację pracowniczą odwołującego, w której m.in. znalazły się następujące dokumenty: kwestionariusz osobowy, zaświadczenie lekarskie o zdolności do pracy na powierzonym stanowisku, umowa o pracę, informacja określona w art. 29 §3 kp, karta szkolenia BHP, oświadczenie dotyczące odbycia instruktażu wstępnego z zakresu BHP, upoważnienie do podpisywania i odbioru faktur związanych z firmą, szczegółowy program szkolenia wstępnego pracowników, oświadczenie o zapoznaniu się z ryzykiem zawodowym, oświadczenia ubezpieczonego.

/dokumentacja osobowa – k. 23 – 39 akt ZUS, akta osobowe ubezpieczonego/

Wnioskodawca nie otrzymał zakresu obowiązków w formie pisemnej. Do jego obowiązków miało należeć: reklamowanie paliwa, jeżdżenie do klientów i rozwożenie próbek paliwa, ulotek. Wnioskodawca do klientów miał jeździć własnym samochodem. Ubezpieczony miał korzystać z własnej bazy klientów. Nie miał określonej liczby klientów, do których miałby się dziennie udać. Płatnik nie określał sposobu wykonywania pracy, interesował go wyłącznie wynik ekonomiczny i skuteczność, którą miał sprawdzić za pół roku, nie ewidencjonował godzin pracy, nie nadzorował tych godzin.

/zeznania wnioskodawcy – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:13:52 – 00:25:55 – płyta CD – k. 141, zeznania zainteresowanego – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:25:55 – 00:35:01 – płyta CD – k. 141, zeznania świadka J. B. – k. 57, zeznania T. G. – k. 57 - 58/

Podczas zatrudnienia ubezpieczony miał mieć nienormowany czas pracy. Pracę miał wykonywać na terenie województwa (...).

/zeznania wnioskodawcy – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:13:52 – 00:25:55 – płyta CD – k. 141, zeznania zainteresowanego – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:25:55 – 00:35:01 – płyta CD – k. 141/

Pracodawca sporządził dla ubezpieczonego karty czasu pracy oraz listy wynagrodzeń, na których ubezpieczony kwitował odbiór wynagrodzeń. Złożył podpis na liście płac, z której nie wynikała żadna wypłata.

/karty czasu pracy – k. 19 – 21 akt ZUS, listy wynagrodzeń – k. 9 – 12 akt ZUS/

Poza dokumentacją osobowo – placową pochodzącą ze spornego okresu zatrudnienia nie ma ani jednego dokumentu opatrzonego podpisem odwołującego, który dotyczyłby powierzonych mu przez płatnika składek czynności pracowniczych.

/bezsporne/

Ubezpieczony stał się niezdolny do pracy od 26 października 2015 r. (tj. po upływie 32 dni od wskazanego w ogłoszeniu dnia zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych).

/okoliczność bezsporna/

Ubezpieczony przebywał w Wojewódzkim (...) B. w Ł. w okresie od 26 października 2015 r. do 2 listopada 2015 r. z rozpoznaniem: obserwacja w kierunku marskości wątroby, nadcisnienie wrotne, żylaki przełyku II stopnia, stan po przebytych zakażeniu (...), zapalenie błony śluzowej żołądka.

/karta informacyjna leczenia szpitalnego – k. 45/

Ubezpieczony składał do ZUS zwolnienia lekarskie za kolejne okresy niezdolności do pracy i wystąpił z roszczeniem o wypłatę zasiłku chorobowego:

- w dniu 2 grudnia 2015 r. za okres od 28 listopada 2015 r. do 10 grudnia 2015 r.,
- w dniu 22 grudnia 2015 r. – za okres od 11 grudnia 2015 r. do 23 grudnia 2015 r.,
- w dniu 30 grudnia 2015 r. – za okres od 24 grudnia 2015 r. do 7 stycznia 2016 r.,
- w dniu 15 stycznia 2016 r. – za okres od 8 stycznia 2016 r. do 25 stycznia 2016 r.,
- w dniu 29 stycznia 2016 r. – za okres od 26 stycznia 2016 r. do 15 lutego 2016 r.,
- w dniu 18 lutego 2016 r. – za okres od 16 lutego 2016 r. do 7 marca 2016 r.,
- w dniu 14 marca 2016 r. – za okres od 8 marca 2016 r. do 31 marca 2016 r.,
- w dniu 4 kwietnia 2016 r. – za okres od 1 kwietnia 2016 r. do 17 kwietnia 2016 r.

/okoliczność bezsporna/

Gdy ubezpieczony stał się niezdolny do pracy nikt nie został zatrudniony na jego miejsce.

/okoliczność bezsporna, zeznania zainteresowanego – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:25:55 – 00:35:01 – płyta CD – k. 141/

Wnioskodawca przed podjęciem pracy w firmie płatnika składek był leczony z powodu schorzeń: marskości wątroby, nadciśnienia wrotnego, niedokrwistości, wodobrzusza i otyłości.

/dokumentacja medyczna – 46 – 47, k. 67 – 93, dokumentacja medyczna w kopercie – k. 96

W okresie od 2 sierpnia 2015 r. do 1 września 2015 r. przebywał w Wojewódzkim Szpitalu (...) w Z. z rozpoznaniem pośredniego urazu śledziony, krwawienia do jamy otrzewnej, marskości wątroby, nadciśnienia wrotnego, niedokrwistości, wodobrzusza i otyłości. W dniu 3 sierpnia 2015 r. wnioskodawca został pilnie zoperowany. Ś. stwierdzono dużą ilość podbarwionego krwiste płynu ascytowego w jamie otrzewnej, przebudowę marską wątroby oraz cechy nadciśnienia wrotnego. W dniu 14 września 2015 r. został przyjęty do (...) im. Dr. W. B. w Ł. na badania kontrolne i wypisany z zaleceniem dalszej opieki Poradni Chorób Wątroby – kontrolne badania za 2 – 3 miesiące. W dniu 14 września 2015 r. zostało wystawione skierowanie do szpitala z terminem uzgodnionego przyjęcia na dzień 26.10.2015 r. Wnioskodawca miał wizyty lekarskie w dniach 23.09.2015, 11.09.2015.

/dokumentacja medyczna w kopercie – k. 96, dokumentacja – k. 112 – 138, k. 69, 74, 74 odw./

Obecnie wnioskodawca nie pracuje w firmie płatnika składek. Stosunek pracy został rozwiązany za porozumieniem stron w dniu 25 lipca 2016 r.

/świadczenie pracy – akta osobowe ubezpieczonego, zeznania wnioskodawcy – k. 57 w zw. z zeznaniami z dnia 19 maja 2017 r. – 00:13:52 – 00:25:55 – płyta CD – k. 141/

P. B. wykazał własny przychód roczny z tytułu działalności gospodarczej w podatkowym rozliczeniu rocznym za 2015 r. w kwocie 4.113.017,69 zł, koszty uzyskania przychodu w kwocie 4.241.122,54 zł, a stratę w kwocie 128.104,85 zł.

/zeznanie pit – k. 106 – 110/

Zainteresowany w spornym okresie oprócz ubezpieczonego zatrudniał jeszcze 4 pracowników. Otrzymywali oni wynagrodzenia na poziomie płacy minimalnej.

/listy wynagrodzeń – k. 79 – 85 akt ZUS/

Sąd Okręgowy dokonał następującej oceny dowodów:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy oraz w załączonych aktach organu rentowego. Dokumenty te nie budzą wątpliwości, a zatem stanowią w pełni wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy zaliczył w poczet materiału dowodowego sprawy zeznania świadków w osobach J. B. i T. G. jednakże nie przesądza to o pracowniczym charakterze zatrudnienia odwołującego.. Świadkowie ci podali, że znają ubezpieczonego, gdyż kupowali od niego paliwo, gdy prowadził działalność gospodarczą oraz, że był u świadków z ofertą sprzedaży paliwa P. B..

Przy czym świadek G. zeznał, że wnioskodawca był u niego 5 razy w ciągu trzech miesięcy z próbkami paliwa, gdy tymczasem wnioskodawca miał świadczyć pracę od 24.09 do 26.10, a więc przez miesiąc.

A zatem mając powyższe na uwadze, należy wskazać, że Sąd podzielił zeznania przesłuchanych świadków jednakże na ich podstawie nie można ustalić, że wnioskodawca faktycznie świadczył pracę w ramach umowy o pracę na rzecz firmy (...).

Sąd Okręgowy uznał, że zaoferowany przez strony materiał dowodowy – w tym zeznania wnioskodawcy i zainteresowanego – pozwala jedynie uznać, że odwołujący znał się na branży paliwowej, która była przedmiotem działalności firmy (...), z uwagi na wcześniejsze doświadczenia zawodowe tj. fakt prowadzenia działalności gospodarczej, w ramach której ubezpieczony zajmował się sprzedażą paliwa.

Co więcej z zeznań zainteresowanego wynika wprost, że wnioskodawca nie pozostawał w stosunku podporządkowania pracowniczego, skoro nie wiązały go godziny pracy, gdyż miał bardzo elastyczny czas pracy, ani też czynności, wskazane w zakresie obowiązków odwołujący nie wykonywał pod kierownictwem pracodawcy, gdyż jego praca miała bardziej charakter samodzielny, miał korzystać ze swojej bazy klientów w celu reklamowania paliwa sprzedawanego przez płatnika składek. Zainteresowany zeznał także, że nie określał sposobu wykonywania pracy, interesował go wyłącznie wynik ekonomiczny i skuteczność, którą miał sprawdzić za pół roku, nie ewidencjonował godzin pracy, nie nadzorował tych godzin, zaznaczając, że mógł pracować nawet godzinę dziennie, byle pozyskał strategicznego klienta. Wskazał, że sprawdzał, czy klienci są pozyskiwani, ale nie był w stanie określić, jakich ostatecznie zdobył wnioskodawca.

Sąd zatem nie dał wiary wnioskodawcy, który twierdził, że płatnik mówił mu codziennie, co ma robić, gdzie pojechać i że wskazywał mu godziny pracy – o której musi stawać się codziennie w firmie oraz że „meldował” pracodawcy z kim się spotkał, nadto że widywał się z szefem codziennie, bądź prawie codziennie. Pozostaje to bowiem w sprzeczności z zeznaniami płatnika. Jednocześnie wnioskodawca nie był w stanie podać, co robił konkretnego dnia, nie był w stanie powiedzieć, jakie dokumenty podpisywał, nie pamiętał też, kiedy ustał stosunek pracy.

Nadto zeznania wnioskodawcy są niekonsekwentne, bowiem z jednej strony podawał, że z uwagi na stan zdrowia nie mógł już prowadzić działalności gospodarczej, bo miał zawroty głowy i były problemy z jazdą samochodem, nadto śmierdziało mu paliwo, natomiast u płatnika praca miała polegać wyłącznie na jeździe samochodem i rozwożeniu także próbek paliwa.

Zainteresowany wskazał, że wnioskodawca podpisywał listy obecności, ale te nie zostały załączone (w toku przesłuchania przed ZUS podawał, że nie pamięta czy takie listy podpisywał), wnioskodawca podawał, że podpisywał listy płac, przy czym podpisał nawet listę, z której nie wynikała żadna wypłata./k.85 akt ZUS/.

Należy też zwrócić uwagę, że niezdolność do pracy wnioskodawcy od dnia 26.10.2015 r była planowana, z uwagi na wystawione skierowanie do szpitala i uzgodniony termin przyjęcia na ten dzień.

Dodać należy, że samo sporządzenie dokumentacji pracowniczego nie świadczy o tym, że stosunek pracy został w rzeczywistości nawiązany. O tym decydują każdorazowo w konkretnym stanie faktycznym dowody potwierdzające nie tylko to, że osoba zgłoszona do ubezpieczeń społecznych z tytułu pracowniczego stosunku faktycznie wykonywała na rzecz płatnika składek czynności odpowiadające zakresowi obowiązków na powierzonym jej stanowisku pracy, ale również to, że wykonywała je w sposób charakterystyczny dla stosunku pracy. W realiach niniejszej sprawy brak poza twierdzeniami stron spornej umowy o pracę i poza dokumentacją osobowo – płacową jakiegokolwiek dokumentu sporządzonego przez skarżącego i opatrzonego jego podpisem, który potwierdzałby, że odwołujący wykonywał czynności przedstawiciela handlowego.

Sąd badając motyw zawarcia kwestionowanej umowy o pracę zważył też, że głównym celem zawarcia umowy o pracę przez strony był stan zdrowia ubezpieczonego, o czym świadczy załączona do akt sprawy dokumentacja medyczna wnioskodawcy, z której jasno wynika, że jeszcze przed podpisaniem umowy o pracę przez strony wnioskodawca wiedział, że jest chory i jak sam podał nie był w stanie samodzielnie prowadzić działalności gospodarczej.

Od razu należy jednak zasygnalizować, że sam cel uzyskania legalnej ochrony ubezpieczeniowej z tytułu umowy o pracę nie może uzasadniać ani pozorności umowy o pracę, ani działania stron w celu obejścia prawa, o czym mowa będzie w dalszej części uzasadnienia.

Jeszcze raz w tym miejscu należy podkreślić, że zdaniem Sądu wnioskodawca nie wykonywał żadnych czynności, które świadczyłyby o tym, że świadczył on pracę na rzecz zainteresowanego w ramach pracowniczego podporządkowania, zawarcie umowy o pracę pomiędzy ubezpieczonym a płatnikiem składek tak naprawdę miało jedynie na celu zagwarantowanie wnioskodawcy świadczeń z pracowniczego ubezpieczenia społecznego.

Mając na względzie powyższe Sąd odmówił wiary zainteresowanemu i wnioskodawcy co do faktu, że rzeczywiście świadczył on pracę w ramach zawartej umowy o pracę.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

W świetle materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych a także oceny przeprowadzonych w sprawie dowodów, odwołanie nie jest zasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1 i art. 11 ust. 1 i art.12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963) pracownicy, to jest osoby pozostające w stosunku pracy, podlegają obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Stosownie do treści art. 1 ust 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60 poz. 636 z późn. zm.) osobom tym, w razie choroby lub macierzyństwa, przysługują świadczenia pieniężne na warunkach i w wysokości określonych ustawą.

W myśl art. 4 w ust 1 i 2 ustawy zasiłkowej ubezpieczony podlegający obowiązkowo ubezpieczeniu nabywa prawo do zasiłku chorobowego po upływie 30 dni nieprzerwanego ubezpieczenia chorobowego.

O uznaniu stosunku łączącego dwie osoby za stosunek pracy rozstrzygają przepisy prawa pracy.

Według art. 22 § 1 kodeksu pracy, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa o pracę z dnia 24 września 2015 r. zawarta między S. O. a płatnikiem składek, jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozoru.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a

pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym to SN stwierdza, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Nadto nadmienić należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) można wyczytać, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w

art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy wnioskodawcą a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołujący się osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawca na rzecz zainteresowanego w spornym okresie nie wykonał pracy w ramach pracowniczego podporządkowania. Załączenie do akt sprawy dokumentacja osobowa nie może stanowić dowodu na wykonywanie pracy na podstawie umowy o pracę przez wnioskodawcę na rzecz P. B., skontaktowanie się ze świadkami J. B. i T. G., z którym ubezpieczony wcześniej współpracował także nie świadczy bowiem o tym, że były to czynności w ramach realizowanego przez S. O. stosunku pracy.

W sprawie niniejszej nie zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż wnioskodawca wykonywał pracę na podstawie umowy o pracę i łączył go z zainteresowanym stosunek pracy. Wnioskodawca nie miał określonych godzin pracy, ani też tygodniowego czy miesięcznego wymiaru czasu tej pracy. Zeznania samego wnioskodawcy wskazują, że praca była świadczona w bliżej niesprecyzowanym czasie, bez podania konkretnych czynności, które wykonywał w konkretnych dniach. Nie zostało też wykazane, co również jest składnikiem stosunku pracy, podporządkowanie wnioskodawcy poleceniom pracodawcy. Wnioskodawca nie otrzymał zakresu obowiązków w formie pisemnej. Ubezpieczony miał korzystać z własnej bazy klientów. Nie miał określonej liczby klientów, do których miałby się dziennie udać. Płatnik nie określał sposobu wykonywania pracy, interesował go wyłącznie wynik ekonomiczny i skuteczność, którą miał sprawdzić za pół roku, nie ewidencjonował godzin pracy, nie nadzorował tych godzin.

W ocenie Sądu, takie ustalenia wykluczają uznanie, że sporne zatrudnienie miało cechy reżimu pracowniczego.

Przede wszystkim zwrócić należy na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci jedynie akt osobowych i list płac, nie potwierdza, aby zainteresowany kierował pracą wnioskodawcy, w szczególności, aby wskazywał jakiegokolwiek konkretne zadania do realizacji związane z powierzonym stanowiskiem pracy oraz aby zakreślał konkretne terminy wykonania poszczególnych zadań. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika także, aby polecenia co do bieżącego wykonywania pracy były wydawane przez zainteresowanego.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucywnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania

autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (Wyrok SN z dnia 7.09.1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok SN z dnia 04.04.2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz. 94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (Wyrok SN z dnia 7.03.2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

W literaturze przedmiotu (T. Liszcz, W sprawie podporządkowania pracownika, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.120-121) można odnaleźć stanowiska wyrażające dezaprobatę dla wskazanej linii orzeczniczej. Wskazuje się, że koncepcja podporządkowania autonomicznego może prowadzić do rozmycia pojęcia podporządkowania i do otwarcia prawa pracy dla stosunków samodzielnego zatrudnienia, które nie powinny korzystać z ochrony właściwej dla stosunku pracy (A. Musiała, Głosa do wyroku SN z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 1, poz. 127).

W dyskusji dotyczącej relacji zachodzących między stronami stosunku pracy nie brak również wypowiedzi, że koncepcja podporządkowania autonomicznego koresponduje z dokonującymi się przemianami na rynku pracy (L. Mitrus, Podporządkowanie pracownicze jako zmieniająca się cecha stosunku pracy, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.126-130).

Pomijając wskazane spory, oczywiste jest, że konstrukcja podporządkowania autonomicznego przybliża umowę o pracę do rozwiązań zastrzeżonych dla umów cywilnoprawnych (szczególnie umowy zlecenia). Oznacza to, że w wielu wypadkach niemożliwe będzie precyzyjne odróżnienie podporządkowania pracowniczego od zależności właściwych dla zobowiązania cywilnoprawnego. Przyjmując za punkt odniesienia elastyczną koncepcję podporządkowania autonomicznego, wypada dostrzec, że w jej ramach kierownictwo pracodawcy polega na określeniu czasu i skonkretyzowaniu zadań, przy jednoczesnym nie ingerowaniu w sposób ich realizacji. Analiza dowodów zaoferowanych w trakcie postępowania przez strony, nie pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca pracował według takiego modelu.

Oznacza to, że nie ma podstaw do przyjęcia, że odwołujący świadczył pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy, nawet przyjmując, że występowało ono w formie podporządkowania autonomicznego.

Konstatacja ta jest ważna, gdy założyć się, że pracy pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony nie były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nie nosił konstytutywnej cechy umowy o pracę, wynikającej z art. 22 § 1 k.p., jaką jest pracownicze podporządkowanie.

Kwalifikacja ta ma znaczenie z dwóch powodów. Po pierwsze, zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, prowadzi do uznania, że wnioskodawca nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik.

Na marginesie należy podnieść, że w roku, w który doszło o zawarcia umowy o pracę płatnik wykazywał stratę z działalności gospodarczej, a więc zaproponowane wnioskodawcy wynagrodzenie w kwocie 5000 zł (określane przez niego jako niskie), wydaje się nieuzasadnione ekonomicznie, nadto żaden z pracowników nie miał określonego wynagrodzenia na takim, choć nawet zbliżonym poziomie. Poza tym, ani przed ani po zatrudnieniu wnioskodawcy płatnik nie zatrudnia nikogo na takim stanowisku, a więc budzi wątpliwość potrzeba stworzenia w firmie stanowiska przedstawiciela handlowego, w pełnym wymiarze czasu pracy (choć płatnik twierdził, że wnioskodawca mógł pracować

godzinę dziennie), od razu na czas nieokreślony (przy czym płatnik miał sprawdzić efektywność stanowiska po pół roku), a niezdolność do pracy była planowana z uwagi na skierowanie do szpitala i uzgodnione przyjęcie na konkretny dzień.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W pkt 2 sentencji wyroku Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804) i zasądził od S. O. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. kwotę 4.800 zł, przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sporu określonej przez ZUS (suma składek za okres 1 roku wyliczona od wartości wynagrodzenia) w zw. uchwałą składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 lipca 2016 r., III UZP 2/16/.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy.

K.K.-W.